

سند تحول پرستاری کشور

مقدمه الزام به تحول

◀ شاخص های تحول:

۱- جلب رضایت مردم

یکی از معیارهای قطعی در خدمات پرستاری رضایتمندی مردم از خدمات پرستاری است. این رضایتمندی بیش از هر چیز حاصل تعامل انسانی و تکریم مقام انسانی مددجویان و خانواده آن هاست. افزایش رضایتمندی نشانه تحولات مثبت پرستاری است.

۲- تأثیرگذاری پرستاری بر بهبود شاخص های سلامت جامعه

میزان تعهد و مسئولیت پذیری پرستاران در خدمات مختلف سلامت منجر به آن خواهد شد که پرستاران در خدمات مختلف حضور و تاثیر داشته باشند. میزان حضور و تاثیرگذاری پرستاران در خدماتی که به بهبود سلامت مردم منجر می شود شاخص ارزشیابی ارزشمندی در حرفه پرستاری است.

۳- مراقبت های پیشگیری و آموزش جامعه

مراقبت از قبل از بیمارستان آغاز می شود. خدمات مراقبت سلامت جامعه و اورژانس پیش بیمارستانی، سرعت دسترسی مردم به این خدمات، جامعیت و فراگیر بودن خدمات، آموزش سلامت در سطح جامعه، مدارس، کارخانجات و ... ملاک مهمی از اثربخشی خدمات پرستاری است. افزایش نقش پرستاران در آموزش و مشاوره مردم موجب سوق دادن آنان به سلامت مطلوب خواهد شد.

۴- بهبود و ارتقاء مداوم خدمات اورژانس و فوریت ها

خدمات فوری و حیاتبخش در بیمارستان ها و مراکز درمانی شرایطی را فراهم می آورد که حضور و نقش پرستاران تاثیر خود را به روشن ترین وجه نشان می دهد، لذا کیفیت خدمات اورژانس شاخص مهمی از خدمات پرستاری به دست می دهد.

۵- بهبود و ارتقاء مداوم مراقبت از بیماران بستری

با اینکه حوزه های خدمت پرستاران محدود به بیماران بستری در بیمارستان ها نمی شود اما در دیدگاه سنتی و حتی بر اساس میزان خدماتی که توسط حرفه پرستاری ارائه می شود بیماران بستری در بیمارستان ها و کیفیت و کمیت خدمات پرستاری که از آن برخوردار می شوند در شکل گیری دیدگاه مثبت جامعه تاثیر غیرقابل انکاری دارد.

۶- بهبود و ارتقاء مداوم خدمات پس از ترخیص، مراقبت از بیماران مزمن در منازل و آسایشگاه ها

رشد سریع میانگین سن جامعه، افزایش تعداد سالمندان، رشد بیماری های مزمن، سرطان ها و بیماری های ناتوان کننده، نیاز به رویکردی جدید در مراقبت های پرستاری را اجتناب ناپذیر کرده است. هنوز در کشور ما مراقبت پرستاری از این قبیل بیماران با هزینه های گزاف در بیمارستان های تخصصی انجام می شود که به هیچ وجه به صرفه و صلاح نبوده و بیماران در چنین محیطی از خدمات مورد نیاز خود از لحاظ جسمی، روانی، عاطفی و معنوی برخوردار نمی شوند. توفیق پرستاری کشور در طراحی و اجرای مراقبت های پرستاری از بیماران مزمن در منازل و آسایشگاه ها شاخص مهمی در رشد کمی و کیفی خدمات می باشد.

۷- بهبود و ارتقاء مداوم خدمات مراقبت از سالمندان

سالمندان سالم برای حفظ و ارتقاء سلامت خود در ابعاد مختلف نیازمند داشتن برنامه مراقبت از سلامت می باشند. در این زمینه نقش پرستاری سالمندان اهمیت می یابد. میزان تاثیرگذاری پرستاران بر سلامت سالمندان شاخصی برای ارزیابی عملکرد حرفه ای است.

۸- بهبود و ارتقاء مداوم مراقبت از معلولین و بیماران مبتلا به ناتوانی

کمیت و کیفیت خدمات نوتوانی که معلولان و مبتلایان به ناتوانی های جسمی، ذهنی، معتادان و ... از حوزه پرستاری دریافت می کنند، یکی از شاخص ارزیابی مراقبت های پرستاری است.

۹- بهبود و ارتقاء مداوم مراقبت از گروه های آسیب پذیر (نوزادان، کودکان، مادران باردار و ...)

گروه های آسیب پذیر اجتماع در نظام عادلانه سلامت در اولویت مراقبت قرار می گیرند لذا میزان و نحوه برخورداری این گروه ها از مراقبت های پرستاری شاخص ارزیابی است.

۱۰- کاهش هزینه های مردم از طریق ارائه خدمات پرستاری با کیفیت بالاتر و هزینه کمتر

مردم شایسته خدمات سلامت با کیفیت عالی هستند. انحصاری بودن گروهی که خدمت خاصی را ارائه می دهند، به تدریج موجب کاهش کیفیت خدمات می شود. میزان حضور موثر و فعال حرفه پرستاری در عرصه رقابتی، کیفیت بهتر، رضایت بیشتر و هزینه کمتر شاخصی در بررسی کارآمدی آن می باشد.

۱۱- برخورداری از استانداردهای خدمتی و حرفه ای

تعیین استانداردهای مراقبت پرستاری در عرصه های مختلف و تضمین کیفیت خدمات پرستاری توسط نهادهای ذیربط موجب اطمینان خاطر مردم شده و پرستاری را در زمره حرفه های پیشرو در جامعه قرار می دهد.

۱۲- رشد مداوم استفاده از تکنولوژی اطلاعات و فن آوری های نوین در پرستاری

همه رشته های علمی و خدمات اجتماعی تحت تاثیر رشد فن آوری های نوین قرار گرفته اند تا جایی که میزان انطباق پذیری و بهره گیری از این خدمات از شاخص های توسعه یک حرفه است. در پرستاری میزان استفاده از تکنولوژی اطلاعات شاخصی برای ارزیابی خواهد بود.

۱۳- طراحی و به روز رسانی نظام آماری در پرستاری

برنامه های راهبردی و عملیاتی مستلزم داشتن نظام کارآمد و به روز آماری از جمله بانک اطلاعات پرستاری است. نبود این نظام نقضی بزرگ و وجود آن شاخصی برای ارزشیابی مراقبت های پرستاری است.

۱۴- رشد مداوم شاخص های تولید علم در پرستاری

از آنجا که بهبود مستمر مراقبت های پرستاری تحت تاثیر رشد علم و فن آوری قرار دارد و تولید علم بومی اولین قدم در تنظیم راهنماهای بالینی یخش های مختلف پرستاری است، لذا افزایش سهم رشته پرستاری در تولید علم و فن آوری، نشان از پویایی این رشته و نوید بخش بهبود خدمات آن می باشد.

۱۵- جذب دانش آموختگان

نیاز کشور به نیروی پرستاری در عرصه های پیشگیری از سطح اول تا سوم بسیار بیش از آن چیزی است که امروز مشاهده می شود. دستیابی به استاندارد نیروی پرستاری شاغل بر اساس جمعیت کشور شاخص مهمی در ارزیابی مراقبت های پرستاری است.

۱۶- هدایت و استفاده از نخبگان

استفاده از ایده ها، اختراعات، مدل های عملیات و اقدامات مراقبت پرستاری نشان از پویایی و حرکت به سمت جلو در حرفه پرستاری است. استفاده از نخبگان این رشته در جایگاه مناسب تضمین کننده این حرکت می باشد.

۱۷- برخورداری از نظام ارزشیابی و صدور پروانه کار

ماهیت حرفه پرستاری می طلبد که ورود به عرصه مراقبت از مددجویان پس از احراز صلاحیت حرفه ای آنان صورت گیرد. مطابق مقررات، بررسی توانایی مراقبت پرستاری توسط سازمان نظام پرستاری صورت می گیرد. نظام مند بودن، شفافیت، کارآمدی و سرعت گردش کار صدور پروانه کار موجب ارتقاء کیفیت و دفاع از حقوق مددجویان می شود.

۱۸- تکریم شاغلین و بازنشستگان

حفظ کرامت و جایگاه پرستاران به ویژه پیشکسوتان و فرهیختگان نشان از پویایی و استفاده از تجارب ارزشمند این گروه و انگیزه ای برای نشان دادن جایگاه ارزشمند و انسانی پرستاران است.

◀ اصول تحول:

۱- جامعیت مراقبت پرستاری

مراقبت پرستاری با در نظرگرفتن جامعیت وجود انسان و سلامت کلی انجام می شود که مشتمل بر سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی می باشد. مراقبت پرستاری هنگامی کامل است که در برگیرنده همه ابعاد و اقشار جامعه در طول زندگی باشد.

۲- معنویت، اخلاق و دین مداری

ارتقاء سلامت معنوی از اجزاء مهم و اساسی مراقبت شوندگان و مراقبت کنندگان است. بالاترین ارزش ها در پرستاری اخلاق مداری و آراستگی تمام تصمیمات، اقدامات، رفتارها و ارتباطات به گوهر اخلاقی، معنویت و در جمهوری اسلامی ایران دین مداری است.

۳- عقلانیت و علم محوری

خدمات پرستاری بر مبنای حکم عقل و علم و بر اساس شواهد علمی و فنی صورت می گیرد، لذا ورود به عرصه خدمت در پرستاری نیازمند دانش، مهارت و قدرت تفکر و تعقل می باشد.

۴- یکپارچگی مفهوم سلامت

سلامت هم در معنی، هم در مصادیق و هم در بخش های مرتبط واجد یکپارچگی است، لذا سلامت را نمی توان به صورت یک موضوع مجرد در پرستاری مطرح کرد. از آنجا که سلامت محور و مرکز تمام اقدامات در پرستاری است، لذا برخورداری از دیدگاه یکپارچگی و کلی در خدمات و مدیریت، آموزش و پژوهش پرستاری ضروری است.

۵- پیشرفت و تعالی

پرستاری به عنوان یک رشته علمی و در عین حال کاربردی، در صورتی که حرکت رو به جلو و تعالی خود را حفظ کند می تواند به نیاز در حال تغییر سلامت مردم در جامعه پاسخ مقتضی، موثر و کارآمد را ارائه کند.

◀ ابزارهای تحول:

۱- الزامات و اصول حرفه ای

الف) تحصیلات دانشگاهی عمومی و تخصصی

پرستاری و رشته های وابسته به آن در زمره دوره های دانشگاهی می باشند که این امتیاز علاوه بر اینکه ویژگی های یک رشته دانشگاهی را به پرستاری می دهد، دانش تخصصی و منحصر به فردی در پرستاری ایجاد می کند که کشورمان می تواند در تولید بومی این علم پیشتاز باشد.

ب) تعهد به کدهای اخلاقی و مقررات حرفه ای

کدهای اخلاقی، منشور اخلاقی و آداب سازمانی و حرفه ای تعهد مشترک همه پرستاران ایرانی است که هر فردی که به کسوت پرستاری درآید، خودبه خود متعهد به عمل به آن می باشد.

ج) تقویت سازمان حرفه ای

سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی به عنوان نهاد قانونی و حرفه ای پرستاری در کشور و از مسیر آن شورای بین المللی پرستاران به سبب تعهدی که به توسعه حرفه پرستاری دارند، ابزارهای نیرومندی برای تحولات پایدار و همیشگی در پرستاری می باشند.

د) پاسخگویی و نظارت درون حرفه ای

حرفه پرستاری کیفیت خدمات خود را با نظارت درونی و حرفه ای از منتخبین و نخبگان حرفه تضمین می کند. حرفه پرستاری در قبال بخشی از سلامت مردم که به او سپرده شده احساس مسئولیت کرده و در قبال عملکرد شاغلین در این بخش به جامعه و نظام سلامت پاسخگو است.

۲- ساختارهای سیاستگذاری و اجرایی در سطوح مختلف

سیاست های مرتبط با سلامت می بایست با حضور و همراهی پرستاران صورت گیرد. وجود معاونت پرستاری در وزارت بهداشت و متناظر آن در دانشگاه های علوم پزشکی و نهادهای شدن حضور مدیران پرستاری در تصمیم گیری های مرتبط با سلامت زمینه بهبود مراقبت های پرستاری را فراهم می آورد.

۳- جلب همکاری بین بخشی

موضوع سلامت و بهبود شاخص های آن تنها به نهادهای بهداشتی و درمانی در کشور محدود نمی شود. پرستاری با استفاده از ظرفیت بخش های مختلف جامعه به ویژه نهادهای غیردولتی، خیریه، نهادهای آموزشی، پژوهشی و سایر نهادهای اجتماعی و مدنی سعی در توسعه سلامت آحاد جامعه در اقصا نقاط کشور می نماید.

۴- تعهد به کار گروهی

کار گروهی از عناصر و اجزای مورد نیاز در همه شاغلین نظام سلامت است. اقدامات پرستاری در تعدادی از موارد با همکاری سایر کارکنان نظام سلامت انجام می شود. تعهد به بهبود کار تیمی بی واسطه و به سرعت به ارتقاء کیفیت و کمیت مراقبت ها و رضایت بیشتر مددجویان منجر خواهد شد.

۵- تعهد به اسناد بالادستی

حرفه پرستاری خود را ملزم به تلاش در مسیری می داند که توسط اسناد بالادستی در حوزه سلامت، علم و پیشرفت صادر شده است. از جمله مهم ترین این اسناد قانون اساسی، سیاست های کلی نظام، سند چشم انداز، قوانین برنامه، نقشه جامع علمی کشور، نقشه علمی سلامت و سند تحول نظام سلامت می باشد.

۶- حرکت هماهنگ و متوازن در مسیر رشد و تعالی حرفه ای

رشد متوازن در جنبه های علمی، آموزشی، پژوهشی، فن آوری، عرضه خدمات، اخلاق، ایمان، معنویت، حضور در عرصه های سلامت جامعه در سطوح سه گانه پیشگیری، درمان و بازتوانی حرکت ماندگار را متجلی و ممکن می سازد.

◀ چشم انداز تحول:

۱- دستیابی به جایگاه اخلاقی ترین حرفه در سلامت

پرستاری در طول تاریخ در برهه های گوناگون پایبندی و تعهد خود به اخلاقی حرفه ای را به اثبات رسانده است. پرستاری در کشور ما بر آن است که در مسیر تعهد و اخلاقی حرفه ای مقام اول را در بین تمام حرفه ها از آن خود کند.

۲- دستیابی به جایگاه اول منطقه جنوب غرب آسیا

پرستاران ایرانی با برخورداری از مزایای فردی، فرصت های علمی، فرهنگی، برخورداری از فرهنگ غنی اسلامی و با تلاش همه جانبه برآندند تا جایگاه اول در زمینه های آموزش، پژوهش و فن آوری، مدیریت و خدمات پرستاری در منطقه جنوب غرب آسیا را به دست آورده و حفظ کنند.

۳- دستیابی به جایگاه شایسته سرعت رشد تحقیقات در علوم سلامت در کشور

حرکت علم و فن آوری در کشور ما شتابنده است. پرستاری هماهنگ با رشته های مختلف باید در زمره رشته هایی قرار گیرد که سرعت زیادی در عرصه تولید علم و پژوهش های مرتبط دارند.

۴- دستیابی به جایگاه تاثیرگذاری مثبت بر شاخص های سلامت کشور

بهبود شاخص های سلامت در کشور مرهون کار تیمی و تلاش هماهنگ همه رشته های مرتبط می باشد. با توجه به تغییر عوامل و بیماری های موثر بر سلامت و نقش بیماری های مزمن و غیر واگیر، پرستاری می بایست سهم شایسته ای در پیشگیری از این بیماری ها و تاثیر بر شاخص های سلامت کشور داشته باشد.

